

LOREDANA-MARIA ILIN-GROZOIU¹, ROMÂNIA

Cuvinte cheie: lecuitor popular, boli, unguente tradiționale, Oltenia, vindecare.

Unguente izvodite de lecuitorii populari din Oltenia

Rezumat

Studiul de față, bazat pe informațiile furnizate de performerii din Oltenia, rezultate din cercetările personale de teren, își propune să identifice particularitățile specifice etnoiatriei, prin întrebuințarea unguentelor ca leac în tratarea diverselor afecțiuni.

Partea introductivă am rezervat-o datelor de ordin etnografic, punând accent pe importanța deosebită în viața omului a preparatelor din plante medicinale care au fost întrebuințate cu încredere din cele mai vechi timpuri.

În partea de investigație am descris și recomandat unguentele tradiționale, simple sau pe bază de combinații, ca leacuri folosite în tratamentul bolilor, așa cum rezultă din informațiile de teren. În Oltenia, unguentele tradiționale fac parte din rețetarul etnoiatriei, fiind întrebuințate frecvent, alături de produse apicole, rachiu, oțet, băi de apă, acupunctură în scop profilactic și terapeutic. Proprietățile benefice pe care le au asupra organismului aceste preparate semisolide, destinate aplicării pe tegumente sau pe mucoase în tratarea bolilor, au determinat localnicii din arealul cercetat să conștientizeze importanța utilizării lor și în momentul de față.

¹ Institutul de Cercetări Socio – Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române, din Craiova.

Keywords: traditional healer, diseases, traditional ointments, Oltenia, healing.

Ointments Made by Folk Healers from Oltenia

Summary

The present study, based on both the information provided by performers from Oltenia and the results of personal field research, aims to identify the specific features of ethnoiatrics, by using ointments as a cure in treating various diseases.

The introductory part deals with ethnographic data, emphasizing the role that medicinal plants play in the man's life, being used constantly since ancient times.

In the investigation part are described and recommended some traditional ointments, simple or mixed with other ingredients as medicines used in the treatment of diseases, as it results from field information. In Oltenia, the traditional ointments are part of the ethnoiatry recipes, being frequently used, along with the apiculture products, brandy, vinegar, thermal-water baths, acupuncture, for prophylactic and therapeutic purpose. The beneficial properties these semisolid concoctions have for the body, after applying them on teguments and mucous parts for treating different diseases, have determined the folk healers from the studied area to become aware of their importance, in the present days as well.

Unguente izvodite de lecuitorii populari din Oltenia

Omul tuturor timpurilor a căutat și a găsit în natură leacuri pentru prevenirea și tratamentul bolilor. Întrucât natura este o sursă nepuizabilă de substanțe bioactive, practica medicală naturistă a fost, din cele mai vechi timpuri, un izvor de menținere a sănătății. Deși omul arhaic era convins că, pentru a-și face efectul, ierburile și buruienile trebuiau însoțite de anumite ritualuri și formule magice, treptat s-a ajuns la convingerea că virtuțile medicale ale plantelor, eficacitatea acestora, se bazează pe relația care există între structura chimică a principiilor active din plante și acțiunea farmacodinamică exercitată asupra organismului. Cunoștințele și practicile medicale fundamentate pe o îndelungată observație a mediului înconjurător, caracteristicile tămăduitoare ale numeroaselor specii de plante, semnificația etnoiatică a ierburilor, toate acestea au determinat utilizarea lor cu încredere și în prezent, în întreaga lume. Deși în medicina modernă cultă sunt descoperite noi metode și procedee de vindecare și sunt întrebuințate și medicamente de sinteză, oamenii nu renunță la practicile populare de lecuire, la riturile de însănătoșire folosite la început empiric și perpetuate grație persoanelor care le-au întrebuințat și transmis de-a lungul timpului pe care orală sau prin ucenicie. Potrivit mentalității populare, remediile din regnul vegetal și formele medicamentoase sunt mai puțin toxice și au efecte secundare limitate comparativ cu medicamentele sintetice. Pe de altă parte, trebuie avută în vedere și nevoia de cooperare între medicina tradițională și cea modernă.

Fitoterapia tradițională, cea mai veche metodă de îmbunătățire a sănătății la toate nivelurile, presupune utilizarea plantelor, a extractelor din plante sau a unor principii active din plante. Astfel, în prevenirea și tratarea diferitelor afecțiuni se întrebuințează rădăcina, scoarța, fructele, semințele, frunzele sau florile unei plante sau a mai multora, pentru a spori eficacitatea sau a reduce toxicitatea.

Cele mai vechi informații despre tratarea bolilor cu produse vegetale obținute din plante medicinale provin de la asirieni, popor de la care s-au păstrat 22000 de tăblițe din lut, dintre care 33 de tăblițe reprezentau un adevărat dicționar de plante medicinale².

Hippocrate, corifeu al medicinei antice, a fost adeptul alimentației sănătoase ca factor determinant al sănătății organismului. În lucrarea *Corpus Hippocraticum*, cel mai mare medic al Antichității a descris 236 de plante utilizate în prevenirea și tratarea bolilor. În cartea a IV-a despre *Natura omului*, Hippocrate sublinia că toate corpurile sunt formate din patru elemente: cerul, pământul, apa și focul. Îmbinarea acestora formează corpurile vii: „Corpul omului se compune din patru humori: sânge, flegmă, boală și atrabilă. Raportul normal sau anormal între aceste componente aduc boala ori sănătatea individuală. Omu-i sănătos, când aceste elemente se găsesc într-un raport perfect de temperatură, forță și cantitate. Când unul din aceste elemente este în plus sau în minus, sau când se izolează de

² Virginia Ciocan, *Previne și învinge boala cu plante medicinale imunitare și adaptogene*, ediția a II-a, București, Editura Universitară, 2015, p. 17.

celalalte, începe boala”³.

În spațiul românesc, proprietățile profilactice și curative ale plantelor au fost observate încă din vremea geto-dacilor, cunoștințele de vindecare ale acestora, bazate pe experiențe practice, atingând în unele cazuri chiar un nivel comparabil cu cel din societățile dezvoltate. Scrierile autorilor antici demonstrează acest lucru. De pildă, Herodot, vorbind despre obiceiurile medicale, sublinia că leacurile și incantațiile lui Zamolxis se făceau cu ierburi, și exemplifică prin procedeul fumigației cu semințe de cânepă, întrebuițat pentru calmarea durerilor și producerea somnului⁴.

Platon, în *Charmides*, vorbește despre vindecarea unei dureri de cap cu o buruiană pe care i-a recomandat-o un medic trac. Dar, pentru a trata diferite afecțiuni sau pentru a crește imunitatea, utilizarea plantelor trebuia însoțită de invocații către divinitate sau descântece: „Dar Zamolxis, adăuga el, regele nostru, care este un zeu, ne spune că după cum nu trebuie să încercăm a îngriji ochii fără a ține seama de cap, tot astfel trebuie să-i dăm îngrijiri trupului dimpreună cu sufletul și iată pentru ce medicii greci nu se pricep la cele mai multe boli pentru că ei nu cunosc întregul ce-l au de îngrijit. Dacă acest întreg este bolnav, partea nu poate fi sănătoasă (...). Prietene, sufletul se vindecă cu descântece. Aceste descântece sunt vorbe frumoase, care fac să se nască în suflete înțelepciunea”⁵. Eficacitatea terapeutică a plantelor era sporită prin descântece care aveau în vedere scoaterea din organism a duhului rău⁶. Este binecunoscut faptul că medicina empirică ne oferă și date importante despre modul în care omul s-a raportat la religie și magie. Împărtășim opinia Corneliei Belcin, potrivit căreia medicina traco-geților era binecunoscută în lumea greacă și se bucura de o considerație deosebită⁷.

În Evul Mediu, în întreaga Europă, rețetele medicale și indicațiile terapeutice (manuscris și publicații) bazate pe preparatele din plantele medicinale s-au bucurat de o largă difuzare⁸. Bunăoară, manuscrisul miscelaneu slavo-român din secolul al XVI-lea, considerat cel mai vechi text de folclor medical din spațiul românesc, prezintă, în primele 12 file, elemente de botanică medicală. Scris în slavona ucraineană, acest fragment de farmacoterapie populară, bogat și variat în conținut, are la bază opera *De materia medica* semnată de botanistul grec Pedacius Dioscoride⁹. Leacurile împotriva diverselor afecțiuni, recomandările de medicină empirică reprezintă o mărturie a credințelor populare despre

³ Pompei Gh. Samarian, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol. I 1382-1775, Ialomița, 1935, p. 10.

⁴ Herodot, *Istorie*, IV, 75.

⁵ Platon, *Charmides*, 156d-157b.

⁶ Despre originea termenului *descântec*, vezi Victor Kembach, *Universul mitic al românilor*, București, Editura Științifică, 1994.

⁷ Cornelia Belcin, *Elemente de cultură geto-dacă în literatura antică*, în „Apulum”, VII/2, 1969, p. 487.

⁸ Despre textele de folclor medical vezi: I. C. Cazan, *Texte de folklore medical*, în „Cercetări literare”, II, București, 1936, pp. 55-78.

⁹ Lucia Djamo-Diaconiță, *Un text slavon de farmacoterapie populară din secolul al XVI-lea*, în „Romanoslavica”, 1961, XIV, pp. 377-409.

sănătate și boală. Sunt indicații terapeutice împotriva durerilor de cap, în gât, de urechi, de dinți, a mușcăturii de câine turbat, a tusei, contra paraliziei, a viermilor intestinali etc. Potrivit textului, terapia populară se bazează și pe alifii (unguente). Astfel, alifia din pătlagină și cea din pătrunjel de câmp era recomandată pentru toate rănilile și durerile; „cine se lovește (rănește) pe sine să ia frunză de iarba-tăieturii și să o amestece cu untură veche, s-o pună pe rană și va fi sănătos. De asemenea, pe oricine îl doare în nări să ia suc de iarba-tăieturii să-l amestece cu ulei, să picure în nas și va fi sănătos (...). De asemenea, și pe rană să pună frunză pisată de iarba-tăieturii, sărează puțin și cu unt proaspăt și s-o pună pe rană. De asemenea, cine are rana învechită sau un os spart în cap s-o piseze și cu ulei de măsline și s-o pună pe rană”¹⁰; „cine are răni să piseze frunze de urzică cu unt vechi; curăță toate rănilile și vindecă”¹¹. Aceste informații sunt deosebit de importante deoarece ne oferă date despre obiceiurile medicale și despre cultura spirituală a comunității tradiționale românești. Lui Dimitrie Cantemir, considerat „părintele etnografiei și folcloristicii românești și probabil al celei orientale”¹², îi datorăm consemnări interesante despre remediile și mijloacele tradiționale „băbești” care sunt moșteniri străvechi, transmise din generație în generație împreună cu practicile magice. Acesta explică anumiți termeni populari referitori la boală și procedeele populare utilizate, dintre care, cu titlu exemplificativ, menționăm: „antidot este leac ce se dă împotriva boalei”¹³; „mehlem este unsoare cu care se slujesc țirulicii (chirurgii) la rane”¹⁴; „boala hronică este boala care ține cu anii”¹⁵; „neistielit înseamnă netămăduit, nevindecat, lucru care nu poate avea leac”¹⁶; „terapeutis înseamnă cel ce face după voe, cel ce aduce altuia odihna”¹⁷; „țirulic este vraci, care tămăduiește rănilile, frânturile”¹⁸.

Dintre formele de administrare a medicației în medicina populară, bazate pe plante de leac, amintim: decocturi, infuzii, tincturi, macerate, pulberi, siropuri, unguente din plante întregi, rădăcini, rizomi, frunze, fructe.

Proprietățile benefice ale produselor naturale de origine vegetală au fost observate și prin încorporarea acestora în baze de unguente sau alifii. În funcție de gradul de dispersie al substanțelor active principale, responsabile de efectul terapeutic, unguentele sunt împărțite în mai multe categorii: unguente-soluții, unguente emulsii, unguente suspensii și unguente polifazice. Având în vedere locul aplicării, ele sunt de mai multe feluri: dermatologice, oftalmice, otorinolaringologice, proctologice, urogenitale. După capacitatea

¹⁰ *Ibidem*, p. 381.

¹¹ *Ibidem*, p. 382.

¹² Iordan Datcu, S.C. Stroescu, *Dicționarul folcloriștilor*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979, pp. 110-112.

¹³ Pompei Gh. Samarian, *op. cit.*, p. 184.

¹⁴ *Ibidem*, p. 23.

¹⁵ *Ibidem*, p. 22.

¹⁶ *Ibidem*, p. 23.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

de pătrundere, unguentele sunt: epidermice, endodermice și diadermice. În ultimii ani s-au înregistrat progrese în domeniul cercetării fitomedicale, preclinice și clinice, punându-se accent pe proveniența materiei prime.

Studiul de față conține informații cu privire la modul de preparare și de administrare a unguentelor, respectiv efectele acestora asupra organismului uman, încercând să surprindem experiența medicală populară a locuitorilor din arealul etnografic oltenesc în tratarea diverselor afecțiuni. Etnomedicina, ca parte componentă a cunoștințelor populare, ne dezvăluie grija deosebită a oamenilor privind cunoașterea și întrebuințarea remediilor naturiste pentru tratarea bolilor, preocuparea privind pătrunderea în tainele secretului prelungirii omului bolnav.

În fitoterapia empirică din spațiul etnografic oltenesc, unguentul de tătăneasă este frecvent folosit ca cicatrizant și antiflogistic. Are capacitatea de a accelera procesul de vindecare după arsuri și intervenții chirurgicale, tratează rănilor de la nivelul pielii, calmează durerile reumatice, adjuvant în cazul cancerului de piele: „Pentru vindecarea bolilor de piele e bună alifia de tătăneasă. O luăm și de la plafar, dar e mai bună cea făcută de noi în casă. Eu am avut o gălcă la picior. Am dat de câteva ori cu ea și a dispărut. O săptămână m-am uns de trei ori pe zi. Știu rețeta de la mama mea. Ne ungea cu alifie de tătăneasă când aveam o rană pe piele. Eu așa o fac: 200 g untură de porc curată, nesărată, de la porcul din bățatură, se încinge pe foc într-un vas și se pun, când sfârâie untura, patru rădăcini proaspete de tătăneasă curățate și date pe răzătoare. Se lasă să clocotească câteva minute la foc mic. Se acoperă vasul până a doua zi când se încălzește din nou, se strecoară printr-un tifon dat în mai multe și se pune o lingură de miere, câteva picături de tinctură de propolis (dacă ai) și 50 g ceară albă sfărâmată. Când se răcește se pune în borcănașe mici, bine închise. Trebuie păstrată la rece. Când te dor oasele sau dacă ai bățături, seara se unge locul și se pune deasupra un tifon și se lasă până a doua zi. Acum, în loc de untură, se pune vaselină sau parafină. Cu untura de porc se alterează repede și miroase urât”¹⁹.

Unguentul din partea aeriană înflorită de coada șoricelului are acțiune antivaricoasă și cicatrizantă și se folosește la tratarea rănilor, a tăieturilor și a hemoroizilor: „De când am probleme cu varicele prepar în casă alifia de coada-șoricelului. Îmi mai alină durerile. Ai nevoie de un pumn de plantă proaspătă și 500 g untura de porc. Coada șoricelului e culeasă de mine de pe câmp. După ce se încinge untura, se pune coada șoricelului și se dă în clocot. Poți să-i adaugi și puțină miere ori ceară de albine. Se mestecă bine, cu o lingură de lemn, nu de metal. Se lasă până a doua zi, se încălzește iar și se filtrează. Se păstrează într-un loc răcoros, poate rânzezi. Când nu ai unsoare de porc, pui și ulei sau unt”²⁰.

Datorită efectelor antiinflamatorii și cicatrizante, alifia de sânziene este indicată contra reumatismului, furunculelor, nodulilor la sân, bolilor de piele, afecțiunilor glandei tiroide, ulceratiilor canceroase, bolilor de piele: „Am avut o rană infectată, un furuncul dureros pe gât. Am dat cu alifie de sânziene și în două săptămâni a dispărut. Bunica mea așa făcea alifia: Topea untura de porc la foc mic și pune un pumn de sânziene proaspete,

¹⁹ Inf. Maricica Chiriță, 84 de ani, localitatea Bascov, jud. Dolj, 2020.

²⁰ Inf. Hermina Sârbu, 73 de ani, localitatea Izimșă, jud. Mehedinți, 2020.

mărunțite. Când untura făcea spumă, lua tigaia de pe foc, o acoperea și o lăsa până dimineța. O încălzea iar, o strecura prin tifon și o pune într-un loc răcoros. Și la reumatism e bună. Ungi și încheieturile”²¹; „Se lasă la macerat în alcool peste noapte patru lingurițe de plantă uscată de sânziene. Se adaugă 200 ml ulei de măsline și se fierbe două ore pe baia de apă. După trei zile se strecoară, se fierbe la foc mic și se pun 50 g ceară de albine tăiată mărunț”²².

Unguentul de arnică are acțiune analgezică, antiinflamatoare și profilactică în boli infecțioase; empiric se recomandă în spasmele și durerile musculare, pentru tratarea artritelor, reumatismului, arsurilor, vânătăilor, luxațiilor și contuziilor: „Când mă doare spatele, mă ung cu alifie de arnică. E bună, parcă îți ia durerea cu mâna. Peste 100 g flori de arnică proaspete se toarnă 200 g unsoare de porc proaspătă clocotită sau ulei și se lasă până a doua zi când se încălzește ușor, se storc plantele și se strecoară. Untura se completează până la cantitatea de la început și se pun alte flori de arnică”²³.

În medicina tradițională, unguentul pe bază de mărul lupului este folosit în combaterea ulcerelor varicoase, la tratarea rănilor închise și a zgârieturilor, a tumorilor maligne și benigne: „Tumorile de pe piele se vindecă cu mărul lupului, este un medicament și contra cancerului. După ce se usucă, planta se macină și se cerne de câteva ori. Se amestecă pe foc cu o lingură de lemn în untură de porc proaspătă patru lingurițe de pulbere de mărul lupului. După ce se ia de pe foc se pune și miere de albine. A doua zi, se încălzește și se pune în cutiuțe la rece ca să nu se strice”²⁴.

Unguentul din brusture este utilizat în tratamentul furunculozei și dermatozelor: „Se topește untura de porc și se pun câteva rădăcini de brusture. La 100 g grăsime se pun 50 g plantă. În locul unturii, poți pune ulei. După ce clocotește o dată sau chiar de două ori, se ia de pe foc. În ziua următoare se trece prin tifon și se pune în cutiuțe. Se păstrează la rece. Ca să fie mai consistentă se mai pune și ceară de albine rasă sau sfărâmată cât timp unsoarea este fierbinte. Acum se mai face în casă, dar îl și cumpărăm”²⁵.

Alifia de castan sălbatic este eficientă în afecțiunile sistemului circulator: „Castanele se fierb și se pasează. Se amestecă cu untură de porc curată, încinsă pe foc. Cantitățile trebuie să fie egale. Se păstrează la rece și se aplică în strat subțire, de câteva ori pe zi pe răni”²⁶; „Un pumn de frunze verzi de castan sălbatic, miezul macerat de la cinci castane, două linguri scoarță de castan mărunțită, o mână flori gălbenele proaspete, o lingură rădăcină tătăneasă proaspătă rasă, o lingură turiță mare se pun la macerat 24 de ore. Se adaugă 200 g untură și se clocotește pe baia de apă. A doua zi se încălzește, se strecoară printr-o pânză și se pune la rece în cutii de sticlă ca să nu miroase urât”²⁷.

²¹ Inf. Angela Dodița, 74 de ani, localitatea Corlate, jud. Dolj, 2020.

²² Inf. Anastasia Antonie, 82 de ani, localitatea Prundeni, jud. Vâlcea, 2020.

²³ Inf. Ana Ungureanu, 71 de ani, localitatea Gubandru, jud. Olt, 2020.

²⁴ Inf. Elena Colita, 82 de ani, localitatea Pietroaia, jud. Dolj, 2020.

²⁵ Inf. Rodica Mocanu, 62 de ani, localitatea Risipiți, jud. Dolj, 2020.

²⁶ Inf. Viorica Sârbu, 82 de ani, localitatea Lunca, jud. Gorj, 2020.

²⁷ Inf. Maria Rădulescu, 71 de ani, localitatea Bălcești, jud. Vâlcea, 2020.

Unguentul de frunze de dafin se asociază preparatelor care combat spondiloza cervicală: „Se lasă la macerat 24 de ore în apă rece 200 g frunze măcinate de dafin. Se strecoară printr-un tifon și se amestecă cu 200 g untură de porc încălzită. Se pune la fiert la foc mic și se păstrează la rece. Se lasă până a doua zi. În loc de untură de porc se poate folosi untul din comerț. Un pachet de unt se topește și timp de 15 minute i se ia spuma. Când e limpede se ia untul de pe foc și se toarnă în alt vas. După ce se unge locul cu unguentul, se pune peste un prosop încălzit”²⁸. Pentru proprietățile sale antifungice, antiseptice și stimulatoare, acest unguent se utilizează în tratamentul ulcerelor bucale, al reumatismului și al luxațiilor.

Unguentul de urzică, trei frați pătați, cimbru și podbal este utilizat în tratarea eczemelor: „Se topește untura de porc și se pun cantități egale de urzică, trei frați pătați, cimbru și podbal. A doua zi se reîncălzește și se pune în recipiente de sticlă. Cât unsoarea e caldă se pune și ceară de albine sau propolis să fie mai groasă”²⁹.

Prin puternica sa acțiune antibacteriană și antifungică, unguentul de salvie se situează printre cele mai importante preparate pe bază de plante, fiind frecvent indicat în prevenirea apariției infecțiilor cutanate și în tratarea rănilor ce se vindecă greu³⁰.

Pentru acțiunea cicatrizantă și antiinflamatoare, unguentul din frunze de soc se recomandă în tratarea diferitelor dermatopatii și a reumatismului³¹.

Unguentul de pătlagină are proprietăți astringente și antipruriginoase și se recomandă în eczeme, răni, iritații, hemoroizi, înțepături de insecte³².

Pentru acțiunea antiinflamatoare și cicatrizantă, unguentul de urzică se recomandă în special în tratarea eczemelor³³.

În medicina populară, gălbenelele prelucrate sub formă de unguent se utilizează în tratarea varicelor, arsurilor solare, a acneei, degerăturilor, înțepăturilor de insecte pentru proprietățile sale antioxidante³⁴.

Unguentul din pir are efecte benefice în reumatism și în afecțiuni dermatologice³⁵.

Procedeele de obținere al unguentelor de soc, de pătlagină, de urzică, de gălbenele, de pir este asemănător celor folosite pentru obținerea unguentelor menționate, cu titlu exemplificative, mai sus.

Informațiile despre efectele benefice ale unguentelor din plante medicinale provin din tradiția veche de milenii. Unguentul, preparat prin încorporarea ingredientelor active în baza adecvată, este unul dintre cele mai vechi remedii populare utilizat pentru a exercita un efect curativ. Cunoașterea proprietăților unguentelor este fundamentală pentru o utilizare

²⁸ Inf. Rozica Ristea, 81 de ani, localitatea Bechet, jud. Dolj, 2020.

²⁹ Inf. Elena Barnea, 80 de ani, localitatea Gârlești, jud. Dolj, 2020.

³⁰ Inf. Hermina Sârbu, localitatea Izimșa, jud. Mehedinți, 2020.

³¹ Inf. Emilia Pătrână, 62 de ani, localitatea Gângiova, jud. Dolj, 2020.

³² Inf. Elena Nițu, 68 de ani, localitatea Prundeni, jud. Vâlcea, 2020.

³³ Inf. Viorica Sârbu, localitatea Lunca, jud. Gorj, 2020.

³⁴ Inf. Elena Ionescu, 70 de ani, localitatea Corlate, jud. Dolj, 2020.

³⁵ Inf. Maria Luță, 89 de ani, localitatea Stoicești, jud. Dolj, 2020.

adecvată. Comparativ cu celelalte preparate pe bază de plante, la unguente perioada de valabilitate este relativ mai mare, bineînțeles dacă sunt respectate anumite condiții. Pentru asigurarea calității, siguranței și eficienței preparatului importante sunt: zona din care au fost culese plantele de leac; respectarea perioadei de recoltare, a condițiilor de uscare și păstrare a acestora; respectarea recomandărilor de depozitare a unguentului. În caz contrar, unguentul are o aromă puternică neplăcută, deseori înțepătoare, culoarea este schimbată, obsevându-se chiar și modificări ale consistenței. Pe lângă modificările organoleptice și cele ale vâscozității unguentului, pot să apară iritații sau sensibilizare la nivelul pielii.

Vindecarea cu ajutorul unguentelor este efectuată cu dureri minime, fără discomfort, efect iritant și cicatrici. În unele cazuri, în rănilor deschise apare o ușoară senzație de arsură. Indicat în ameliorarea durerilor corporale, dar nerecomandat în răni adânci, unguentul este ușor răspândit pe suprafața pielii.

Utilizarea și în prezent a unguentelor pe bază de plante este atribuită mai multor motive, dintre care: credința că aceste preparate ar putea fi eficiente în tratamentul anumitor boli în care medicina clasică s-a dovedit ineficientă; efectele secundare ale medicamentelor sintetice; îmbunătățirea calității, eficacității și siguranței acestor preparate în conformitate cu dezvoltarea științei și tehnologiei; lipsa timpului necesar pentru a merge la medic; teama lipsei de confidențialitate privind boala și tratamentul.

În spațiul etnografic oltenesc metodele de tratament popular își păstrează și în prezent forma și modalitățile tradiționale de manifestare și coexistă cu practicile și tratamentele de însănătoșire medicală profesionale. Proprietățile benefice pe care le au asupra organismului aceste preparate semisolide destinate aplicării pe tegumente sau pe mucoase în tratarea bolilor au determinat localnicii din arealul cercetat să conștientizeze importanța utilizării lor și în actualitate.

BIBLIOGRAFIE

Belcin, Cornelia, *Elemente de cultură geto-dacă în literatura antică*, în „Apulum”, VII/2, 1969.

Cazan, I. C., *Texte de folklore medical*, în „Cercetări literare”, II, București, 1936,

Ciocan Virginia, *Previne și învinge boala cu plante medicinale imunitare și adaptogene*, ediția a II-a, București, Editura Universitară, 2015.

Datcu, Iordan, Stroescu, S.C., *Dicționarul folcloriștilor*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.

Djamo-Diaconiță, Lucia, *Un text slavon de farmacoterapie populară din secolul al XVI-lea*, în „Romanoslavica”, 1961, XIV, pp. 377-409.

Herodot, *Istoriei*, IV, 75.

Kembach, Victor, *Universul mitic al românilor*, București, Editura Științifică, 1994.

Platon, *Charmides*, 156d-157b.

Samaritan Gh., Pompei, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol. I 1382-1775, Ialomița, 1935.

Performerii și localitățile cercetate

Bascov, jud. Dolj: Chiriță Maricica, 84 de ani.
Izimșa, jud. Mehedinți: Sârbu Hermina, 73 de ani.
Corlate, jud. Dolj: Dodița Angela, 74 de ani.
Prundeni, jud. Vâlcea: Antonie Anastasia, 82 de ani.
Gubandru, jud. Olt: Ungureanu Ana, 71 de ani.
Pietroaia, jud. Dolj: Colita Elena, 82 de ani.
Risipiți, jud. Dolj: Mocanu Rodica, 62 de ani.
Lunca, jud. Gorj: Viorica Sârbu, 82 de ani.
Bălcești, jud. Vâlcea: Rădulescu Maria, 71 de ani.
Bechet, jud. Dolj: Ristea Rozica, 81 de ani.
Gârlești, jud. Dolj: Barnea Elena, 80 de ani.
Gângiova, jud. Dolj: Pătrână Emilia, 62 de ani.
Prundeni, jud. Vâlcea: Nițu Elena, 68 de ani.
Corlate, jud. Dolj: Ionescu Elena, 70 de ani.
Stoicești, jud. Dolj: Luță Maria, 89 de ani.